

Salvați Copiii face lista marilor priorități pentru viitorul ministru al Educației: accesul la educație echitabilă și de calitate este crucial în orice societate

București, 21 octombrie 2019: În contextul schimbărilor guvernamentale din România, Organizația Salvați Copiii atrage atenția asupra necesității de a prioritiza educația ca politică publică. Astfel, experții organizației au lucrat la o listă concretă a problemelor și soluțiilor urgente pentru orice ministru care va prelua portofoliul Educației într-un viitor cabinet.

Gabriela Alexandrescu, Președinte Executiv Salvați Copiii România: „Școala românească este vulnerabilizată de bugetul mic alocat, de fenomenul agravant al abandonului școlar și de accesul discriminatoriu la educație de calitate, pentru că sunt clivaje substanțiale între copiii din comunități socio-economice precare și ceilalți copii. De aceea, Salvați Copiii lansează un apel către decidenții politici, să transforme școala într-o primordială preocupare a oricărui Guvern.”

Prioritățile majore ale sistemului de educație:

1. Reducerea abandonului școlar, a numărului de copii în afara școlii și a fenomenului de părăsire timpurie a educației¹

În România, **abandonul școlar** rămâne la dimensiuni alarmante, atât ca rată, cât și ca cifre absolute. La nivelul anului școlar 2017 - 2018, rata abandonului școlar la nivel național în învățământul primar și gimnazial era de 1.7%² (aproximativ 30.000 elevi). Indicatorul reprezintă diferența între numărul elevilor înscriși la începutul anului școlar și cel aflat în evidență la sfârșitul aceluiași an școlar.

La nivelul aceluiași an, cea mai mare rată a abandonului școlar s-a înregistrat în Regiunea Centru cu 2.6%, urmată de Regiunea Sud-Est, cu 2%. În mediul rural, abandonul școlar e considerabil mai pronunțat, cu un procent de 2.3% la nivelul anului școlar 2016-2017, față de cel urban de 1,1% în același an.³

Statistica oficială a abandonului școlar nu surprinde, însă, în totalitate dimensiunile neparticipării școlare („**copiii în afara școlii**”). Pentru anul școlar 2017-2018, învățământul primar și gimnazial înregistrează o rată de cuprindere școlară cu vârste între 3 – 17 ani de 88,1%, cu 0,1 puncte

---

¹ **Abandonul școlar** se referă la copiii care încetează să mai frecventeze școala și reprezintă diferența între numărul elevilor care încep un anumit an școlar și al celor care finalizează respectivul an școlar. Numărul **copiilor în afara școlii** reprezintă diferența dintre numărul copiilor care, la 1 ianuarie, aveau împlinită vârsta școlară și numărul celor cu aceeași vârstă (sau același interval de vârstă) înscriși în învățământ la începutul anului școlar al aceluiași an de referință, indiferent de forma și nivelul de învățământ (inclusiv preșcolar, special etc). Iar **părăsirea timpurie a școlii** înseamnă procentul tinerilor cu vârsta între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult gimnaziul și nu urmează nicio formă de instruire.

² Sursa: INS.

³ Raportul privind starea învățământului preuniversitar din România în anul școlar 2017 - 2018 (Ministerul Educației Naționale, 2019), <http://bit.ly/2lYaJQ2>

procentuale mai puțin decât în anul precedent. Deși nedefinitive, datele actuale⁴ ale neparticipării școlare indică, pentru anul școlar 2018-2019, faptul că 380.183 de copii cu vârsta între 3 și 17 ani nu erau înscriși în nicio formă de învățământ (circa 10% din copiii de această vârstă), din care 80.441 aveau vârsta învățământului primar (7 – 10 ani).

2. Combaterea sărăciei educaționale în rândul copiilor

Peste 32% dintre copiii din România trăiesc sub pragul de sărăcie⁵, 42% se află în risc de sărăcie și excluziune socială⁶, iar 21,5% dintre copii trăiesc în deprivare materială severă, ceea ce înseamnă că nu le sunt asigurate condiții materiale esențiale pentru un trai decent, cum ar fi hrană adecvată, căldură în locuință, acces la utilități, telefon etc.

Conform unui studiu al Băncii Mondiale⁷, în medie, un copil născut în România va ajunge până la vârsta de 18 ani să își folosească doar 60% din potențial din cauza accesului redus la servicii de sănătate și educație. De asemenea, transferurile sociale au un impact foarte mic în ceea ce privește reducerea numărului de persoane expuse sărăciei, reducând rata sărăciei relative cu mai puțin de 5 procente, cel mai scăzut impact la nivelul Uniunii Europene.

Deoarece sărăcia are un impact direct asupra realizărilor educaționale ale copiilor, afectând participarea și performanțele școlare și limitându-le iremediabil aspirațiile de viitor, Organizația Salvați Copiii a propus conceptul de „sărăcie educațională”, pentru a înțelege una din dimensiunile esențiale ale fenomenului de sărăcie în rândul copiilor. Sărăcia educațională este acel context de viață caracterizat prin faptul că privează copilul de oportunitățile elementare de a învăța și de a-și dezvolta abilitățile cognitive și emoționale de care va avea nevoie pentru a face față cerințelor unei lumi într-o continuă schimbare.⁸

3. Asigurarea echității și a finanțării sistemului de învățământ preuniversitar conform legii

Legea educației naționale nr. 1/2011 prevede, în art. 8, că „*Pentru finanțarea educației naționale se alocă anual din bugetul de stat și din bugetele autorităților publice locale minimum 6% din produsul intern brut al anului respectiv*”. Deși imperativ, acest articol a fost ignorat sistematic de către decidenții politici, în detrimentul obligației fundamentale de asigurare a respectării dreptului la educație de calitate al copiilor.

În România, în cei opt ani de la adoptarea legii, alocările bugetare pentru educație din ultimii ani s-au situat la aproximativ 2,83% din PIB, cu o creștere timidă în 2016 (3,3%), dar o revenire sub pragul de 3% în 2017 (2,8%) și 2018 (2,98%). Această alocare bugetară pentru elevii români este cea mai scăzută din Uniunea Europeană⁹, a cărei medie a înregistrat 4,7% în 2016.¹⁰ Participarea

⁴ INS, date accesate în noiembrie 2019.

⁵ Vanituri mai mici de 60% din venitul mediu la nivel național (adică sub 616 lei/persoană/lună în 2017), incluzând prestațiile sociale.

⁶ Copiii care trăiesc sub pragul de sărăcie, la care se adaugă copiii aflați în stare de deprivare materială severă și cei care trăiesc în familii cu intensitate foarte redusă a muncii.

⁷ Human Capital Index 2018 (Banca Mondială, Oct.2018), <http://bit.ly/2lBJS3h>

⁸ Salvați Copiii, Eradicarea sărăciei educaționale și materiale în rândul copiilor din Europa, 2016, <https://www.salvaticopiii.ro/sci-ro/files/2c/2cd8e751-50c6-4827-af47-6d051a94979d.pdf>

⁹ Education and Training MONITOR (Comisia Europeană, 2018), <http://bit.ly/2moDrK4>

autorităților locale la finanțarea educației este extrem de modestă și depinde în principal de bunăvoința ori gradul de înțelegere al liderilor locali a importanței acestui domeniu.

4. Asigurarea calității în educație

Rezultatele elevilor români la testările internaționale sunt foarte slabe în raport cu rezultatele țărilor cu același nivel de dezvoltare socio-economică, indicând prezența într-un grad neobișnuit de ridicat al analfabetismului funcțional în rândul copiilor români. Conform instrumentului internațional de măsurare a calității în educație (PISA 2015), scorurile obținute de elevii români pe trei tematici Eurostat arată o diferență foarte mare între media europeană și ponderea elevilor români care nu înțeleg un text pe care îl citesc (38,7% față de 19,7% în UE), nu pot calcula prețul unui obiect în mai multe monede (29,9%, față de 22,2% în UE) sau nu pot trage o concluzie pornind de la un set de date științifice (38,5% față de 20,6% în UE).

Evaluarea PISA ilustrează și vulnerabilitatea copiilor din comunitățile dezavantajate: doar 11,3% dintre copiii români proveniți din cel mai dezavantajat sfert al populației reușesc să obțină rezultate bune (între primii 25%), în timp ce media la nivelul OCDE este de 15,3%, iar țările aflate în topul rezultatelor PISA înregistrează procente de peste 45%.

Recomandările Organizației Salvați Copiii:

Din punct de vedere al finanțării adecvate a sistemului de învățământ:

- Evaluarea și fundamentarea nevoilor sistemului național de educație și asigurarea predictibilității resurselor destinate și cheltuite pentru educație, prin creșterea alocării bugetare și asigurarea eficienței utilizării lor, astfel încât minimumul de 6% din Produsul Intern Brut, prevăzut de Legea educației naționale nr. 1/2011, să fie atins până în 2023.
- Revizuirea formulelor și valorilor utilizate pentru calcularea finanțării în funcție de *costul standard per preșcolar/elev*, astfel încât finanțarea de bază să fie cu adevărat suficientă pentru asigurarea condițiilor normale de învățământ pentru toți copiii și suplimentarea criteriilor de calcul, iar coeficienții de corecție să poată reduce dezavantajele cu care se confruntă copiii vulnerabili.
- Dezvoltarea urgentă și finanțarea programelor de stimulare a participării elevilor din mediul rural la învățământul profesional și liceal.
- Fundamentarea teoretică și practică a conceptului de „școală de calitate”, ca structură funcțională implementată fără discriminare în orice localitate a țării, care să prevină inegalitatea educațională și perpetuarea sărăciei educaționale și în măsură să ofere oportunități egale de învățare pentru toți copiii, acces la metode moderne de învățare, indiferent de mediul de proveniență și veniturile familiei.
- Elaborarea metodologiilor de alocare a finanțărilor complementare și suplimentare.

---

¹⁰ Monitorul educației și formării 2018 România (Comisia Europeană, 2018), <http://bit.ly/2lgEvzG>

- Creșterea transparenței cu privire la bugetul școlii și o reală participare a copiilor și părinților în procesele decizionale cu privire la finanțarea în educație, atât la nivelul școlilor, cât și al autorităților locale.
- Asigurarea decontării doar de către școli a transportului elevilor indiferent de forma acestuia, local, județean, pe baza unui abonament sau nu.
- Prioritizarea, flexibilizarea și evaluarea din perspectiva impactului a utilizării fondurilor europene pentru a reduce sărăcia și excluziunea socială a copiilor, inclusiv sărăcia educațională.
- Asumarea responsabilității Parlamentului în urmărirea și amendarea activității Executivului în domeniul educației.

Din punct de vedere al asigurării calității și echității în educație:

- Depolitizarea imediată a întregului sistem de învățământ, atât la nivelul unităților școlare cât și la nivelul inspectoratelor școlare, și ocuparea funcțiilor de management doar în baza concursurilor și a unor criterii clare de performanță și competență.
- Elaborarea și implementarea, prin consultarea cu societatea civilă (organizații neguvernamentale, asociații ale elevilor, părinților), de politici publice concrete de echitate în educație.
- Încurajarea unei culturi a monitorizării și a colectării de date cu o atenție sporită pe evaluarea impactului, practici educaționale moderne și dezvoltarea de parteneriate cu alte structuri ori servicii destinate copiilor (asistență socială, sănătate, educație informală etc.).
- Înființarea de creșe și crearea de servicii de educație timpurie ante-preșcolară în mediul rural și urban, indiferent de numărul de copii sau de resursele locale, pentru a asigura o acoperire de minimum 30% în următorii 5 ani.
- Dezvoltarea rețelei de grădinițe astfel încât, în următorii 3 ani, cel puțin 95% dintre copiii între 3 și 5 ani să poată fi cuprinși în sistemul de educație preșcolară.
- Extinderea programului Școală după Școală, prin asigurarea gratuită a participării copiilor care nu pot beneficia de un astfel de ajutor în cadrul familiei, din motive cum ar fi: nivelul educațional redus al părinților, absența părinților plecați să lucreze în străinătate, bugetul limitat de timp în cazul familiilor monoparentale sau numeroase.
- Extinderea, în toate județele, a programului A Doua Șansă pentru copiii, tinerii și adulții care au abandonat școala și nu au finalizat învățământul obligatoriu.
- Dezvoltarea unui set de competențe necesare pe care cadrul didactic să le îndeplinească și acces la formare continuă în vederea adaptării tehnicilor de predare la nevoile individuale ale elevilor și în gestionarea relațiilor cu colegii copilului cu cerințe educaționale speciale și cu părinții acestora.

- Dezvoltarea unui sistem de evaluare reală a cadrelor didactice, inclusiv prin implicarea copiilor în acest proces.
- Revizuirea curriculum-ului pentru a asigura elevilor participarea în procesul educațional și dobândirea nu doar a competențelor teoretice, ci și a celor practice, sociale, civice și de dezvoltare personală.
- Creșterea progresivă a numărului de consilieri școlari, astfel încât, până în 2023, unui consilier școlar să-i revină un număr de 400 de elevi și 250 de preșcolari, și nu de 800 de elevi și 400 de preșcolari cum prevede în prezent legea.
- Modificarea reglementărilor actuale cu privire la participarea elevilor în consiliile de administrație ale școlilor, astfel încât acestea să cuprindă minimum 2 elevi, începând de la vârsta de 14 ani, pe locuri proprii și nu din cota rezervată părinților.
- Adoptarea unor mecanisme de identificare și raportare a abuzurilor comise de către personalul școlar și a fenomenului de bullying dintre elevi.
- Crearea unor mecanisme de promovare a exemplelor de bune practici din unități de învățământ care aplică principiile unei educații incluzive, deschise și de calitate pentru toți copiii.
- Centralizarea și publicarea rapoartelor de evaluare ale tuturor unităților de învățământ.
- Crearea unui cadru legal de îmbunătățire a cooperării între unitățile școlare și serviciile publice de asistență socială pentru prevenirea abandonului școlar și creșterea calității în educație.
- Reformarea beneficiilor sociale, astfel încât acestea să reprezinte un sprijin eficient în favoarea familiilor cu copii aflate în risc de sărăcie, să prioritizeze și să sprijine participarea la educație și, mai ales, accesul la o educație de calitate a copiilor din aceste familii.

Persoană de contact:

George Roman - Director de Programe, Salvați Copiii România
george.roman@salvaticopiii.ro | 0722 605 904 | www.salvaticopiii.ro

---

Salvați Copiii este o organizație neguvernamentală, asociație de utilitate publică, non-profit, democratică, neafiliată politic sau religios, care militează activ pentru protecția drepturilor copilului în România, din 1990, în acord cu prevederile Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, cu Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și cu legislația României. Salvați Copiii adoptă o poziție independentă în raport cu acțiunile și măsurile instituțiilor, recunoscând că implementarea legislației și a politicilor publice în materia drepturilor copiilor nu poate ignora strânsa colaborare dintre autorități, familie, copii și societatea în care fiecare actor implicat își acceptă responsabilitatea conform principiilor unui parteneriat autentic și viabil.

În calitate de membru al Save the Children International, cea mai mare organizație independentă din lume care promovează drepturile copilului și care cuprinde 28 de membri și desfășoară programe în peste 120 de țări, VIZIUNEA noastră este o lume care respectă, pentru fiecare copil, dreptul său la supraviețuire, educație, protecție și participare, asumându-ne MISIUNEA de a obține progrese importante privind modul în care copiii sunt tratați și producerea schimbărilor imediate și de durată în viața acestora. În cei 29 de ani de activitate, peste 1.900.000 de copii au fost implicați în programele și campaniile Organizației Salvați Copiii.